

I

Прва вест о верској припадности Твртка I у време његова крунисања за краља налази се у малочас споменутом делу Мавра Орбинија и није толико јасна да би искључивала свако даље расправљање и кад би се поклањала пуна вера овоме писцу за све оно што нам је од њега речено о овоме знаменитоме босанском владару. Она је, наравно, у вези с његовим разлагањем о Тврткову крунисању, које је код Орбинија двапут мало опширније споменуто. Први пут је он о њему само ово написао: „Il quale (sc. Vano Tuartco) vedendo che la casa di Nemagna era mancata nel Regno di Rassia, & che à lui quel Regno apparteneua, s'intitolò etiamdio Rè di Rassia, come qul appresso, quando parlarem de' Principi di Bosna, si tratterà più particolarmente“.¹ То своје обећање Орбини је савесно искупио у својој, како сам већ рекао, веома важној историји Босне. Тамо је свечани тренутак из живота Твртка I и из развитка Босне овако описан: „Ora essendo Tuartco per la conquista di tanti paesi salito in gran superbia, gli venne capricciò d'incononarsi, e intitolarsi Rè di Rassia. La qual cosa communicando con Lodouico Rè di Vingaria, che di ciò restò molto contento, & fù del 1376. incoronato dal Metropolitanò del Monasterio di Milesceuo, & dal-

¹ *Orbini M.*, Il regno de gli Slavi hoggi corrottamente detti Schiavoni, In Pesaro, MDCl, 292.

li suoi monaci nella Chiesa di detto luogo: & si fece chiamar Stefano Mirce. Il quale dopò questo regnaua in gran pace, & prosperità; & ciascuno delli suoi Baroni, & gentilhuomini gli prestaua grande vbedienza; nè osaua in cosa alcuna contradirgli. Onde ei faceua in Bosna tutto quello voleua, senza ammetter al consiglio alcun Signore. Il che era del tutto contra gl'instituti, & vsanze di Bosna, & della sua libertà“.² Став историјске науке према овоме одељку Орбинијева разлагања веома је занимљив: Из њега су поједине тврдње примљене с пуном вером, мада о њима нема с друге стране сигурнога сведочанства, док су друге одбијене као немогућне, нетачне или као још нејасне. Ја овде расправљам само о вери Твртковој за време крунисања, па зато смем по страни оставити Орбинијеву тврдњу, како је Твртко саопштио своју намеру угарскоме краљу Лудовику и како је овај био због тога много задовољан. Не морам опширније расправљати ни о извору из кога је Орбини црпао своје знање о години Тврткова крунисања, пошто је сада сасвим сигурно утврђено да се је оно обавило не 1376, како он вели, него 1377. год., и пошто чак можемо утврдити и краћи временски размак у тој години, када је Твртко I своју банску титулу узвисио на краљевску³. Нећу овде улазити ни у питање о новом, краљевском, имену Твртка I, Стефан Мирча, мада је оно

² Ibidem, 358.

³ У једном српском летопису под погрешном годином 1372, стоје ова погрешна дата: „Пріими начелство кнезь Лазарь, сербско кралевство, но три краля бысть сербска у то време: у Призренъ Лазарь, у Босни Стефанъ Твартко, у Прілепъ Марко Влкашиновъ“. Стојановић Љ., Стари српски родослови и летописи, Зборник за ист., језик и књиж. срп. народа, I, XVI, 1927, бр. 583, стр. 209.

врло занимљиво, и досад нерешено. Мене се тиче само место крунисања Твртка I за краља Србије и Босне и личност која је свечани црквени чин над њим обавила.

Мавро Орбини не вели изрично да је Твртко I био православне вере када је крунисан за краља у Милешеву, православном манастиру, од православнога митрополита, уз асистенцију његових монаха. А могао је то рећи, и добро је познато како он у другоме случају нарочито истиче православље једнога знаменитога босанскога великаша. Он је био, разуме се, не само верски, него и конфесионално веома осетљив, па би се могло од њега очекивати да ће и код највидније личности из босанске прошлости нарочито истаћи њезину верску припадност, јер она у тој земљи није ствар која се сама по себи разуме. Или је он, можда, мислио да је црквену припадност Твртка I у време његова крунисања већ тиме тачно и јасно одредио што је истакао да је крунисан у Милешеву од митрополита и његових монаха. Био је свештено лице, и добро је знао које вере мора бити владар кога крунише црквени достојанственик цркве довољно јасно означене. Тако је, уосталом, његово разлагање и схваћено, па су први историчари, који су по њему спомињали Твртка I и његово краљевско крунисање, сложено мислили, да је, по тврдњи Мавра Орбинија, овај босански владар био тада православне вере, или бар да никако није био римокатолик. Њихова вера, истинна, није почивала баш само на наведеном разлагању Мавра Орбинија, него и на општим утисцима о непоузданом римокатоличанству велике већине босанских владара и, нарочито, на оптужбама Тврткова брата